

Kerstspel uit OBERUFER

Uit het Oudduits vertaald door

Luc Cielen

1997

DE STERRENZANG

INTREDELIED

*Zeeg'nen wilt ons binnegaan,
onze uitgang, Heer, daerneven.
Zeeg'nen wilt ons gaan ende staan,
't dagelijks brood en al het leven.
Zegen ons met zalig sterven,
Laat uw hemel ons beërven.*

DE STERRENZANGER

Goed zangersvolk, verzameld man aan man,
Gelijk als krebkes in de pan.
Goed zangersvolk, posteert u in de kringe,
Wij willen ons de tijd gaan korten met zingen.
Goed zangersvolk, laat u ook dapper horen.

Brengen we echter ons compliment van tevoren:
Groeten we God de Vader op zijn troon
En groeten we zijn enige Zoon.
Groeten we de Heilige Geest met name,
En groeten we ze alle drie tezamen.
Groeten we Jozef en Maria rein,
En groeten we dat kleine kindeke.
Groeten we ook de os en het ezelke,
Die daar staan bij het kribbeke.

Groeten we ze in de zon- en de maneschijn,
Die lichten over zee en over Rijn.
Groeten we ze in het gras en het blad,
De heilige regen maakt ons en jullie nat.
Groeten we de keizer met zijn kroon,
Groeten we de meester, die 't kan zo schoon.
Groeten we de geestelijke heren,
Dat we het spel met hun permissie mochten leren.
Groeten we de schepenen met de schout,
Dat ieder hen in ere houdt.
En groeten we de hele goegemeent'
Die hier met elkander zit vereend.
Groeten we de hele Raad,
Die daar is om Godes daad.
Groeten we ze in de wortelkens die in d' aarde staan,
Zonder één wortelke over te slaan.

Goed zangersvolk, laat ons iets anders beginnen.
Onze ster, die willen we toe gaan zingen.
Groeten we de ster haar stangen,
Waar onze ster aan moet hangen.
Groeten we de ster haar scheer,
Die de ster doet rijzen:
op en neer,
op en neer,

op en neer.
Groeten we ook de houtjes, één voor één,
Want zij houden onze ster bijeen.

Goed zangersvolk, g' hebt nu wél vernomen
Hoe dat we de ster hebben toegezongen.
Groeten we onze meester-zanger goed,
En groeten we de meester-zanger zijn hoed.
Groeten we onze meester, zeer vereerd,
Omdat hij het ons met Gods hulp heeft geleerd.
Goed zangersvolk, g' hebt nu wél vernomen
Hoe dat we alles hebben toegezongen.

DE ENGEL SPREEKT

Ik treed voor u, mensen, zonder spot,
Een goede avond samen, dat geve u God.
Een goede avond en een gezegende tijd
Moge ons van daarboven zijn toegeleid.
Achtbare, vroede, goedgunstige heren,
Gij deugdzaame vrouwen en jonkvrouwen in ere,
Wilt het ons niet euvel duiden
Dat wij ons spel vertonen voor u luiden.
Hetgeen gij nu zodra zult zien
Is geen verdichtselsel van ons lie'n.
't Is niet door heidenen bedacht,
Maar door de Heilige Schrift gebracht.
Van hoe onz' God ter wereld kwam,
En al het kwade van ons nam.
Zo gij bereid zijt en het aan wilt horen,
Zwijgt stil en opent wijd uw oren.

KOMPANIJGEZANG

*Toen het woord werd vervuld,
Zo 't God verkondigd had,
Kwam daar een engel snel
Met name Gabriël,
Tot Nazareth, de stad,
In 't land Galilea,
Tot een maagd Maria
God hem henen zendt,
Was met Jozef ondertrouwd,
Geen man en heeft bekend.*

HET GEBOORTESPEL

DE ENGEL:

Wees gegroet, gij vol genade,
God de Heer is met u.
Gij zijt gezegend onder de vrouwen,
En gezegend is de Vrucht van uw schoot.
Een zoon zult gij baren
En zijn naam zal Jezus zijn.
En hij zal koning zijn
In eeuwigheid.

MARIA:

Hoe kan dit gebeuren,
Daar ik geen man beken?

DE ENGEL:

Ziet, ik ben de engel Gabriël,
Die het u verkondig.
De kracht van d' Allerhoogste zal u overschaduwen.
Daarom zal dit heilige,
Dat uit u geboren wordt,
Gods zoon genoemd worden.
En ziet, Elisabeth, uw nicht,
Is zelf ook zwanger van een zoon, in haar ouderdom.
En zij, die onvruchtbaar werd genoemd
Is reeds in haar zesde maand,
Want niets zal bij God onmogelijk zijn.

MARIA

Zie de dienstmaagd des Heren,
Mij geschiede naar uw woord.

KOMPANIJGEZANG

*Als Maria jonkvrouw rein,
Zwanger werd bevonden.
Naar het woord der profetij'n,
't Welk God deed verkonden.
Liet Augustus naarstiglijk
't Volk beschrijven in zijn rijk,
Geen en dorst 't bestrijden.
Daar ging ieder naar de stad,
Alwaar hij oorsprong had,
Moesten 't willig lijden.*

*Keizer Augustus 't eersten liet
Beschrijven elk in zijn gebied,
Dus Jozef, zijnd' uit Davids stam,
Is opgegaan naar Judeam.
Maria, jonkvrouw, toog met hem,
Tot zijn stad, hiet Bethlehem.
En als zij kwamen saam daarbij
Maria's zoon die baarde zij.*

JOZEF

Keizer Augustus heeft een gebod gegeven,
Dat al het volk tezaam zal zijn beschreven.
En iedereen, van stond af aan, zonder respijt
Tot het brengen van het tribuut zichzelf bereidt.
Terwijl, nu voor onze nood reeds werd besteed,
Het geld dat ik terzijde leggen deed,
Rest ons geen duit noch penning meer;
Al zo'n ellende zij geklaagd aan God de Heer.
Ik weet ook geen middel hoe aan geld te komen,
Mijn krachten hebben afgenomen,
Het handwerk kan ik niet langer aan
Dat heeft me al veel verdriet gedaan.
Toch wil ik zonder dralen,
Augustus het tribuut betalen.

MARIA

O, Jozef, laat het u niet verdrieten,
Een vriend zal 't ons wel voor willen schieten;
Ik spreek hem aan daarover, morgen,
Maak u verder maar geen zorgen.

JOZEF

Maria, wie is er dan zo welgesteld,
Om ons te lenen zoveel geld?
De schaarste heerst aan alle kant'.
We zullen het leggen in Gods hand.

MARIA

Als geen andere middelen te vinden zijn,
Dan binden we het osje aan de lijn;
En leiden het naar Bethlehem met spoed,
Waar Augustus ons heengaan doet.
We zullen 't om weinig geld verkopen.
't Zal wel goed met ons verlopen.

JOZEF

Als we voor de beschrijving het osje geven,
Hoe houden we ons dan verder in 't leven?
Dat, waarop ik al mijn hoop had gebouwd,
Om een kleinigheid het nu verkopen zoudt.
Maar ja, waar geld van node is,
Het minste kwaad geboden is.
Maria, breng er het ezelke eens aan,
Ik zal met het osje naast u gaan.

RODGDANG MARIA EN JOZEF

*Als Maria jonkvrouw rein,
Zwanger werd bevonden.
Naar het woord der profetij 'n,
't Welk God deed verkonden.
Liet Augustus naarstiglijk
't Volk beschrijven in zijn rijk,
Geen en dorst 't bestrijden.
Daar ging ieder naar de stad,
Alwaar hij oorsprong had,
Moesten 't willig lijden.*

MARIA

Komen wij bij de stad zo meteen,
Waar brengen we de os en de ezel heen?

JOZEF

Een man is mij daar bekend,
Rufinus, hij heeft een logement.
Daar zullen we een onderkomen vinden,
De os en de ezel in zijn stal vastbinden.

MARIA

Wat als er vreemden zijn gekomen,
En al de plaats is ingenomen,
Gelijk veel volk van alle wijz'
En slag en soort naar Bethlehem reist?

JOZEF

Maria, ik zie de stad opdagen,
We zullen het vee een weinig jagen,
Dat de poort niet komt te sluiten,
En we overnachten moeten hierbuiten.

MARIA

O Jozef, haast je niet zo voort,
Het gaan mij altijd zwaarder wordt;
En overal ijs, 't is toch zo glad,
Dat 'k vrees te vallen op het pad.
Van kou zijn me de leden bevangen,
Ik vrees dat het ons kwalijk is vergangen.

JOZEF

Vanavond als we ons doel bereiken
Zullen we met warme doeken de leden bestrijken,
Maria, hier is de herberg al zo gauw,
Waar ik u heenbrengen wou.
God gev' u 'n goedenavond, mijn goede Rufijn,
Mogen we vannacht in uw herberg zijn?
Wij zijn moe van zo'n lange tocht,
Zoals elk reiziger wel kennen mocht.
De nijpende kou heeft ons bitter gekweld,
De snerpnde wind het gezicht haast ontveld.

RUFINUS (WAARD 1)

Mijn vriend, 'k heb liever dat g' u elders wendt
't is barstensvol, mijn logement.
'k Heb al mijn kamers volgelegd
Geloof me maar wat 'k heb gezegd.
Mijn logement is uitverkocht,
Een waard als ik, is zeer gezocht!

JOZEF

Nu ken ik verder geen andere man
Die 'n helpende hand ons reiken kan.
We laten ons daar niet door verslagen,
Maar zullen elders een poging wagen.
We groeten de buur in d' hoogste mate
En vragen hem ons in zijn huis te laten.
Mijn vriend, wilt u ons een plaatsje gunnen,
Zodat we een tijdje rusten kunnen?

SERVILUS (WAARD 2)

Wat moet gij hier, gij met uw wijf,
Blijf' bedelvolk mij van 't lijf!
Van anderen heb ik meer gewin,
Landlopers laat ik hier niet in.
Weg van mijn deur, en haast u voort,
Dat gij mij niet langer stoort.

MARIA

Erbarmen mag hem, de hoogste God,
Dat wij weggaan zo bespot.
Van kou en angst zullen we sterven,
Nu we nergens een plekje verwerven.

TITUS (WAARD 3)

Mijn goede vrouw, waartoe dit klagen,
Wat zijt gij al zo zeer verslagen?
Ge ziet, daar is geen plaats hierbinnen,
't Zit tot de nok vol vreemdelingen.
Maar neemt ge vrede met de stal,
Ik gun hem u, 't is 't best van al

MARIA

Mijn beste waard, is 't bed nu hard of zacht,
Ons is 't om even waar we slapen deze nacht.
Zolang we van sneeuwjacht blijven bewaard,
En er ons geen moordende wind door de leden waart.

TITUS

Treedt dan, getroost, in elk geval,
Tot mijn huis leeg is, in de stal.

JOZEF

Morgen zal ik vroeg opstaan
En naar de slager in Kana gaan.
Ons osje zal ik hem offeren,

En zien wat hij hiervoor uit wil keren.
Daarmee kan ik dan zonder dralen,
Augustus het tribuut betalen.

MARIA

Krijg je voor 't beestje zoveel geld,
Dat we daarmee zijn gesteld?

JOZEF

Daar mag je op betrouwen,
'k Hoop dat we nog iets overhou'en.

MARIA

Ach Jozef, het uur is reeds op handen,
Dat ik verlost word van mijn banden.
De geboortetijd is nu nabij,
Zoals de engel sprak tot mij.

Jozef, ga, en bid de kastelein,
of we tóch in zijn huis mogen zijn.

JOZEF

Maria, hoe zou hij die gunst verlenen,
Als we zoveel ineens begeren?
Maar troost je, ik ga terstond,
En kijk in de waard zijn woning rond
Of hij toch niet voor ons een hoekje vond.

Baas Titus, daar werd ons een kind geboren;
Het is er vannacht bijna bevroren.
Dus bid ik u, wilt ons toestaan
Om in uw logement te gaan.

TITUS

Waarlijk, vriend, ik gunde het u graag,
Als er niet krek twee dozijn gekomen waren.
Ze houden alle hoeken en gaten bezet.
Zie zelf hoe g' u met het kindje redt.

JOZEF

Maria, ons bidden is al verloren,
We blijven in de stal gelijk tevoren.
Maar al is de kribbe nog zo arm,
De os en de ezel houden 't kind wel warm.

MARIA ZINGT:

*Ach Jozef mijn,
Hoe ontrouw kan de wereld zijn!
Met schande boven mate
Ons in die stal te laten.
O Jozef mijn, o Jozef mijn.
Een handeke hooi, reik Jozef, mij,
Dat ik het kind een beddeke spreij.*

JOZEF ZINGT:

*Mijn hert en wil, mijn gans gemoed,
Staan al naar u, mijn zone goed.*

MARIA ZINGT:

*O Jozef mijn,
Wiegt er met mij het kindekein.
God zal temet uw vergelder zijn.
O Jozef mijn, o Jozef mijn.*

JOZEF ZINGT:

*Zo geren, zo geren, goe Mario,
Sta ik u bij, het zij alzo,
Ik help je wiegen dat kindekein,
God zal temet vergelder zijn,
Mario, Mario.*

MARIA ZINGT:

*O Jozef, Maria's engelein,
zingt Gloria, nu is aldra,
De minne daar binnen getogen.
Wijl wij gewinnen mogen
Het kindekein,
O Jesulein.*

RONDGANG KOMPANIJ

*Geboren is in Bethlehem,
Al in de stal,
Een Kind welks rijk niet eind'gen zal.
Dus juicht van 't jaar Jerusalem,
Ja, Christus de Heer, wij zingen Hem,
Lof zijner moeder rein,
Al met haar kindekein.
Christus de Heer, wij prijzen Hem,
Met onze vreugdezang,
Met onze vreugdezang.*

*Het leit van 't jaar in Bethlehem,
In kribbe klein,
Wiens rijk en zal geen einde zijn.
Dus juicht van 't jaar Jerusalem,
Ja, Christus de Heer, wij zingen Hem,
Lof zijner moeder rein,
Al met haar Kindekein.
Christus de Heer, wij prijzen Hem,
Met onze vreugdezang,
Met onze vreugdezang.*

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

HET HERDERSPEL

GALLUS:

Hela, hé! hé!
Ik had gedacht ik kom het laatste aan,
En waarlijk, zie me hier alleen nu staan!
Oei, oei, wat is het koud!
De vorst nijpt in 't gelaat
Ik weet niet meer waar mijn neuske staat.
En Stiechel heeft mijn wanten weer,
Hij vraagt ze almaar en nog en nog.
Waar blijft mijn broer Stiechel toch?!
Ik kijk eens even rond en omme:
Daar zie ik zowaar mijn broer Stiechel komen!

STIECHEL:

Hela, hé! hé!
Ik had gedacht ik kom de eerste aan,
En nu zie 'k mijn broer Gallus daar al staan!

GALLUS:

Stiechel,
Hoe is het met de kudde gesteld,
En met de schaapkes op het veld?

STIECHEL:

Hé, Gallus
Ik ben d'er bijkanst stijf bevroren!

GALLUS:

Och, Stiechel, zijt gij bijkanst stijf bevroren?
Ziet eens naar mijn handen, verdore!

STIECHEL:

Hoe? Hebt ge er maar twee per abuis?
Alle honderd en duzend, wat maakt ge me wijs!
Zeg, waar hangt broer Witok rond?
Ik kijk eens effe rond en omme,
Daar zie ik zowaar mijn broer Witok komen!

WITOK:

Hela, hé! hé!
Ik dacht ik kom 't eerst bij de schapen aan,
Maar 'k kom hier nog als laatste aan!

STIECHEL:

Gij komt er ook alle honderd en duzend keer te laat!

WITOK:

Mijn vrouw heeft me niet laten gaan
Totdat 'k die schoenen had gedaan.
Maar als die kou hier zo blijft duren
Krijgen w' een kou wake te verduren!

GALLUS:

Stiechel, hebt gij d' ervan gehoord
Dat Cyrenius op 's keizers woord
In het land een grote beschrijving laat lopen,
Waarvan g' u alleen maar vrij kunt kopen
Op straf van verlies van have en goed.
Wie blijft daarbij vol goede moed?!

STIECHEL:

Maar, vriend Gallus, wat zegt ge daar,
Is dat gebazel of is dat waar?
Het volk verwacht dat de kwaai tijden verkeren.
En moeten de zorgen nu nog vermeren?

WITOK:

Och, gaat de verwachting nooit ten ende?
O wee, ons gejammer en ons ellende!
Ik dacht dat het nu wel zou verkeren;
Maar 'k zie de zorgen alleen vermeren.
't Is ongeluk op ongeluk
Waaronder ieder gaat gebukt.

GALLUS

Loopt Witok, gij hebt toch niet te klagen?
Zoude nie liever naar mijn armoe vragen?
Ik, arme duts, geen rust ik verwacht,
Ik ben bij de kudde, bij dag en bij nacht.
Vroeg en laat ben ik bij de schapen,
Nooit van mijn leven heb 'k tijd om te slapen.
Gisteren nog, toen ik was op het veld,
En ijverig mijn schaapkes had geteld,
– Er zijn er al niet bijster veel –
Waarvan ik u kort de oorzaak vertellen wil!

STIECHEL

Zeg dan op, gij ouwe wouwelaar!

GALLUS

Een goed deel heeft de wolf levend verscheurd!

STIECHEL

Dat kan ook door de slachtershond zijn gebeurd!
Dan zijn ze 'r per ongeluk aangegaan!
't Is nie altijd de wolf die 't heeft gedaan!

GALLUS

Mijne beste Stiechel, houd uwe mond,
Bijt niet de wolf even hard als de hond?

STIECHEL

Ja, nog veel harder!

GALLUS

Als g' er nog meer van zeggen wilt,
Ga dan bij d' herders op 't ander veld!

WITOK

'k Heb knapkoek en croutjes van m'n wei meegebracht,
Die zullen ons smaken in die kou vandenacht!

STIECHEL

Hebt g' ook gedacht aan wat vet voor daarbij?

WITOK

Drie zo'n hompen, puur vet van de zij!

Niet lang geleden hebben ze me in 't lang en in 't breed verteld,
– Ze zeggen dat 't door God al van in d' eeuwigheid was gesteld –
Dat bij ons de begeerde Messias zou komen,
Tot troost en verlossing van alle vromen.
Dan worden wij hier beneden op aard'
Van alle last bespaard!

GALLUS

Als die Messias was bij de hand,
Dan zouden we zetten, alle zorgen aan kant.
Van puur plezier zouden we springen,
Vol vreugde voor God ne Gratias zingen!

STIECHEL

Waar en wanneer gebeurt dat misschien
Dat we die verlosser mogen zien?

WITOK

Over de tijd is niks gegeven,
Maar over de plaats daar staat geschreven:
In Bethlehem wordt hij geboren,
Van een maagd uitverkoren.

GALLUS

Nu hoort eens hier, goei broeders mijn,
Terwijl we toch met zijn drieën zijn,
Mogen we wel even de ogen sluiten
En een beetje slapen hier buiten.

DE ENGEL ZINGT:

Gloria, gloria, in excelsis...
Ik breng u lieden een mare blijd'
En alle volken op aarde wijd'
O christen maakt
u op en waakt!
Gezwind tot de kribbe,
Gezwind tot het kind!
Gezwind!
Gezwind!
Wakkere herderslui, fluks op de been,
Spoedt u naar Bethlehem, allen meteen.

*Groet er met fluitekens ende schalmeien,
Ginds in de stalle het kindeke klein,
Het kindekijn,
Het Jesulijn.
Gij herders, gij herders, en zijt niet bevaân,
Ziet, grote blijdschap zeg ik u aan!*

GALLUS

Stiechel, wat is dat gezang dat ge daar hoort?
Is 't een gespook dat onze slaap verstoort?

STIECHEL

Zo waar, 'k zie wonder boven wonder!
En 'k kijk maar van mijne hoed vanonder
Of ik zie daar zo'n fel licht!
Wat schijnt ginds voor een droomgezicht?

WITOK

Een stem hoor ik, hel en klaar,
Het lijkt wel een engelenschaar.

ENGEL ZINGT

Van hemelrijken kom ik neer,
Een hemelbode van al zo veer,
Veel goede maren breng ik u,
Die zeg ik en die zing ik u.

GALLUS

Pas op! Zo glad als een spiegel!

WITOK

Als 't is! 't Is spiegelglad!
't Heeft mot geregend,
Vol met ijzel zit mijn baard!

GALLUS

Stiechel, sta op!
De hemel is aan 't kraken!

STIECHEL

Ei, laat maar kraken,
Daar is 'm oud genoeg voor!

GALLUS

Stiechel, sta op, de vogelkens fluiten al!

STIECHEL

Och, laat ze maar fluiten!
In zo'n klein koppekes steekt gene grote vaak!

GALLUS

Stiechel, sta op,
De voerlui zwepen al langs de wegen!

STIECHEL

Och, laat ze maar zwepen,
Ze moeten nog een heel end rijden!

GALLUS

Zeg, ge moet eruit!
Pas op Stiechel,
't Is zo glad als ne spiegel!

STIECHEL

Maar alle honderd en duizend!
Had uwe mond eens eerst opengedaan
Vóór da' k op mijn pens was gegaan!

Zeg, Gallus,
Wat hebt gij wel gedroomd?
Dat gij nevens mij zo omrolde en rondtolde?
Wat hebt gij wel gedroomd?

GALLUS

Wat ik gedroomd heb,
Dat kan ik u wel zeggen:

*Ik dacht in ene stal te gaan,
Zag daar een os en ezel staan
Die uit een kribje vraten.
Benevenst haar een jonkvrouw teer,
En edel grijsbaard zaten.
Nu is de slapenstijd voorbij!
Kwam elke nacht die droom tot mij,
'k Zou geren tot zevenen slapen.*

STIECHEL

Ha, mijn Witok, wat hebt gij wel gedroomd?
Dat gij nevens mij zo omrolde en rondtolde?
Wat hebt gij wel gedroomd?

WITOK

Wat ik gedroomd heb,
Dat kan ik u wel zeggen.

*In stille kerstnacht op het land,
door diepe slaap werd ik overmand.
Mijn hart deed overvloeien
van zoete vreugd en honing zoet
En rozen deden bloeien.*

GALLUS

Ha, mijn Stiechel,
Wat hebt gij wel gedroomd.
Dat gij nevens mij
zo omrolde en rondtolde?
Wat hebt gij wel gedroomd?

STIECHEL

*Ik droomde dat een engel kwam
En ons naar Bethlehem met hem nam
In verre Joodse oorden;
Een wonderding was daar geschied,
't Was wonder wat we hoorden!*

DE HERDERS DANSEN EN ZINGEN:

*Vrolijke herders, olijke knapen,
Die zingen als ze niet en slapen:
Heisa, ho hee, laat lustig ons zingen,
Welgemoed in 't ronde springen.
David een kloeke herder was,
Droeg ook een staf en een herderstas.*

*Pijpend een liedeken, zat van te slapen
zo hoeden wij ons kuddeke schapen,
Blij zingen wij, God Here ter ere,
Wie zal 't weren, de rug ertoe keren?
Daar is er geen die 't euvel diet,
Deed te maal David het zelve niet?*

*Toen hij de vijand hadde verslagen
Werd hij koning al zijner dagen
Sieraad der Joden, scepter in handen,
Potentaat van 's Heren landen.
Alleman mag op David zien,
Zijn d'r de herders geen wakkere lie'n?*

GALLUS

Komaan, laat ons naar Bethlehem gaan
En 't wonder zien, dat ons is kond gedaan.
Wat voor gaven zullen we offeren?
Met wat voor geschenk dat kindje presenteren?

STIECHEL

Hij krijgt van mij een kruiske melk zoet,
Dat zijn moeder Hem daar eens goed mee voedt.

WITOK

Daar is bij mijn kudde een schoon jong lam,
Als ik dát 'ns voor dat Kindje nam!
Ik zal 't met mijne staf gaan vangen
En 't over mijn twee schouders hangen.

GALLUS

Een plukske wol, dat wil ik geven,
Dan kan z'n moeder hem wat warmte geven.

STIECHEL

'k zie niks meer, 't is één donker gat!
Gaan we nu recht of scheef naar 't stad?
Hoe moet dat hier nu verder gaan?

GALLUS

Stiechel, ik zie daar een strohutje staan,
We zullen daar naar het kindje vragen,
En of ze 't willen wagen
Te zeggen hoe we moeten gaan,
Om bij dat kindje langs te gaan.
Hola! Hola! Is er daar geen
Die ons kan zeggen langs waar en waarheen?

JOZEF

Wie zoekt gij vriend in deze stee?
Iemand die u de weg wijzen dee?
Wil mij zeggen waarop uw zinnen staan,
En waar dat gij heen wilt gaan?

STIECHEL

Ouwevaar, wij zoeken het Godskindeke,
't Zou ergens hier geboren zijn.
Wij willen dat weten, gewis
Zoals het ons verkondigd is.

JOZEF

Zo ge dit wenst, zijt ge terecht:
Hier ligt het kind waarvan gij zegt.

GALLUS

Zijt gegroet, gij kindeke teer!
Hoe ligt gij daar zo sober neer.
Geen vederke zacht, een bed van hooi
Alleen wat stoppels, zo hard, van strooi.
Niet op een zomerdag geboren zijt,
Maar in de bittere wintertijd.
Voor lelieblank en rozerood
Kiest gij snijdende vorst en koude groot.
Uw bleke koontjes, uw neuzeke fijn,
Hoe dat ze schier bevroren zijn,
Dat uw schoon oogskens zijn vol
Van bittere tranen. Ziet, een pluk wol,
Die heb ik u, Jezuke, meegebracht,
Dat uw moeder u warm daarin leggen mocht.
Ook heb ik nog een handvol meel,
Om een papke te koken, 't is wel niet veel
Maar als ge 't wilt, ik kom wel eens weer,
En breng er u, Jezuke, veel en veel meer.

STIECHEL

Zijt gegroet, gij kindeke teer,
Hoe ligt gij daar gans verkleumd te neer!
Ginds hebt ge uw hemelzaal groot,
En komt ge op d' aarde, naakt, arm en bloot.
Een kruikske melk zal ik u schenken,
Nu smeek ik u, wilt mij gedenken.

WITOK

God geve u goede dag, lief kindeke,
Zijt er gegroet, lief Jezuke!
In een stal zijt gij, een koning, geboren
Gevoed door uw moederke uitverkoren.
Ik breng u, koning, een wollig lam,
Ik hoop dat g' er vree mee nam.

MARIA ZINGT:

Gij herders van harte dank gezeid
Voor gaven en offervaardigheid.
God wil uw nering doen gedijen
En laat uw schaapkens tierig zijn.

DE HERDERS ZINGEN:

Buigt bij het kribbeken neder,
Wiegt 't wichtje heen en weder,
Dat wil er ons al genezen,
Dat kindeke zij geprezen.
O Jezuke zoet, o Jezuke zoet.

JOZEF

Gij herders 'k zal altijd aan u denken
Voor al uw gaven en geschenken.

GALLUS

't is wonder, hoe men 't keert of wendt,
Dat hij is geboren, zo onbekend.
Dat hij gebrek en koude lijdt
En toch regeert de wereld wijd.

WITOK

Hij kwam zo arm hier neer op aard'
Omdat hij ons zo goed bewaart.
Hij maakt ons in zijn hemelrijk
Zelfs aan de engelen gelijk.
Dat doet hij om de mens te leren,
Van hovaardij zich af te keren.
Om niet te leven in pracht en praal,
Maar heel deemoedig te zijn allemaal.

STIECHEL

Het troost ons en het geeft toch moed,
Omdat hij is van koninklijk bloed.
Koning David was ook een herdersman,
En 't is mirakel wat hij heeft gedaan:
Het staat te lezen in de Schrift op een blad,
Dat hij vermoordde die machtige Goliath.

GALLUS

Als we echter bij de gezellen gewagen
Van hetgeen we hier met ogen zagen,
Voor zot zullen we daar staan.
Ze zullen met ons lachen gaan,
En wat we zeggen, nooit geloven,
Want dit gaat echt 't verstand te boven!

WITOK

Mij moet het van het hart of ik wil of niet:
Maar ik zeg de landheer wat hier is geschied.
Ik zal morgen in de dag naar Jeruzalem gaan
En het aan de stadhouder zeggen gaan.

STIECHEL

Ziet, onze Crispijn die komt erbij.
Die was ons zeker gaan zoeken op d' hei.
God moet u groeten, mijn goeie Crispijn!

CRISPIJN

God moet u lonen, mijne ouwe Stiechel!

GALLUS

Hoe zou 't met ons kudde en ons schaapkes zijn?

CRISPIJN

Waarlijk, de schaapkes weiden met malkander,
Zo groot als klein, zo d' een als d' ander.
Wat brengt gij toch voor boodschap mee?
Is 't waar wat 't volk daar zegt benee?

GALLUS

't Is waar! In Bethlehem ligt een kindeke,
Tussen een os en een ezel in een kribbeke.
Ziet ge geren zelf dat wonder aan,
Dan moet ge morgen vroeg opstaan,
En met ons naar Bethlehem gaan.

CRISPIJN

Hoe ver is 't wel?

GALLUS

Tot g' er zijt!

CRISPIJN

Ja, ja, ik zal me eens bedenken,
En dat kind...
Een slip van mijn pelsvacht schenken.

DE HERDERS ZINGEN:

*Herdersluiden vro en blij
Waren bij de schapen.
Op de velden waakten zij
En legden zich slapen.
Toen voer een engel tot ze neer,
Vol heerlijkheid zodat ze zeer
In schrik en vreze waren.
De engel sprak:
Vrees niet met al,
Veel vreugd
Den volke winnen zal.
'k Breng u blijde maren.*

DE KOMPANIJ ZINGT:

*Juicht nu juicht, zo arm als rijk!
Ons is op deze dag,
Een Kind geboren, heugelijk,
't welk alle ding vermag.
Ook heilig is daarbij,
't Is Jezus Christus, Hij
Die kwam om 's mensen zond' voorwaar,
Uit zijnen hemel klaar.*

ENGEL

*Achtbare, zeer wijze, goedgunstige heren,
Ook deugdzame vrouwen en jonkvrouwen in alle ere,
Wilt het ons niet euvel duiden,
Dat wij ons spel vertoonden voor u luiden.
Ik bid, zo wij kwamen veel te kort,
Het ons niet aangerekend wordt.
Maar alles wat wij schuldig bleven,
Onze onkunde mag zijn toegeschreven.
Hiermee elkeen het best betracht,
Zo wensen w' u met Gods almacht,
Een goede, goede, goede nacht.*

DE KOMPANIJ ZINGT:

*Bedenkt hoe Hij is afgedaald,
In nood en nederigheid.
In Bethlehem, zo de Schrift verhaalt
Al in een schure leit.
Een krib zijn woning is,
Die toch een koning is.
De hoogste koning wijd en zijd,
Op d' aard in eeuwigheid.*